

16. března 2006

Základní tendence

Vývoj ekonomiky v roce 2005 se vyznačoval vysokým tempem přírůstků HDP, doprovázeným výraznou strukturální změnou v tvorbě zdrojů HDP i jejich užití. Změna dosavadních tendencí ve vztahu mezi spotřebou a akumulací vedla k větší vyváženosti základních proporcí. Podstatně více zpomalil růst výdajů na tvorbu hrubého kapitálu než spotřebitelských výdajů domácností. Došlo k převýšení vývozu nad dovozem zboží a značné meziroční změně čistého vývozu.

Historicky největší růst ekonomiky se uskutečnil v nízkoinflačním prostředí, když inflace byla nižší při posilování devizového kurzu CZK. k čemuž nejvíce přispěly výsledky zahraničního obchodu zbožím. Vývoj zahraničně ekonomických vztahů byl klíčovým jevem vysokého a zrychlujícího se růstu HDP a rozhodujícím činitelem zlepšení souhrnné ekonomické pozice, které se projevilo ve snížení rozsahu vnitřní a vnější nerovnováhy.

K tomu patří růst počtu pracovníků a snížení míry nezaměstnanosti, výrazný pokles schodku státního rozpočtu ve vztahu k HDP, převýšení domácí efektivní nabídky nad domácí realizovanou poptávkou, růst míry hrubých národních úspor a značné snížení míry financování tvorby hrubého kapitálu z vnějších zdrojů. Došlo zároveň k významnému snížení schodku běžného účtu platební bilance v poměru k HDP, zejména díky přebytku ve zbožových operacích, k poklesu čistých výpůjček ze zahraničí v důsledku snížení salda národních běžných transakcí s nerezidenty a ke zlepšení mezinárodní investorské pozice ČR.

V dobrém ekonomickém výkonu všech základních odvětví mělo mimořádnou úlohu strojírenství nejen při vytváření potřebných vývozních zdrojů, nýbrž i při uspokojování rostoucí poptávky domácností po předmětech dlouhodobé spotřeby a poptávky po výrobcích investiční povahy.

Negativním jevem bylo zhoršení reálných směnných relací, které vedlo ke značným obchodním ztrátám při zahraničně obchodní směně a v důsledku toho k podstatně nižšímu růstu hrubého národního produktu než HDP. Větší snížení cen vývozu než dovozu mělo za důsledek, že na hmotnou jednotku dovozu bylo nutno vyvézt více ve hmotě. Přesto kupní síla vývozu rostla rychleji než náročnost dovozu na zdroje vyprodukované vývozem.

Pohyb cen vybraných průmyslových komodit a potravin na světových trzích, zejména vysoký růst cen ropy a zemního plynu, vytvořil novou, podstatně vyšší hladinu cen těchto výrobků a zhoršil tak vnější podmínky vývoje české ekonomiky. Neměl však negativní dopad na ekonomiku a neprojevil se ve zvýšení pohybu vnitřních cen ani ve snižování výkonnosti zpracovatelského průmyslu.

Hrubý domácí produkt, poptávka a nabídka

- **Růst české ekonomiky značně zrychlil**

Po relativně slabém výkonu ekonomiky v roce 2002 následovaly tři roky postupného zvyšování tempa přírůstku HDP. Zvýšení HDP v roce 2005 bylo největší nejen v uplynulých letech jeho zrychlování, což představuje vrchol v růstové fázi české ekonomiky, nýbrž je nejvyšší od vzniku samostatné České republiky. Řadí ji tím mezi státy EU-25 s nejrychleji rostoucí ekonomikou. Česká republika upevnila svou ekonomickou pozici v mezinárodním společenství a předběžné výsledky výpočtu HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly ukazují posun na přednější místo v žebříčku států.

- **Výrazné strukturální změny**

Vývoj HDP v průběhu roku 2005 se vyznačoval zrychlujícím se tempem přírůstku od 5,3 % v 1. čtvrtletí po výrazných 6,9 % ve 4. čtvrtletí. S růstem HDP jsou spojeny značné strukturální změny, z nichž na poptávkové straně větší objem i růst vývozu zboží a služeb před dovozem logicky vedly ke stlačení domácí realizované poptávky, resp. ke zpomalení růstu konečné spotřeby a hmotné akumulace. Skutečnost, že se méně spotřebovalo a akumulovalo, než bylo vytvořeno zdrojů na nabídkové straně, představuje nejen klíčový faktor výrazného růstu HDP, nýbrž i značných změn struktury úhrnné poptávky a nabídky, jakož i disponibilních zdrojů pro konečné výdaje a jejich užití.

- **Rychlejší růst HPH než HDP**

V roce 2005 se významně změnil vztah mezi pomalejším růstem produkce a rychlejším růstem spotřebovaného meziprojektu, což mělo pozitivní vliv na hrubou přidanou hodnotu. Její výše v běžných základních cenách 2 612,0 mld. Kč za rok 2005 meztiročně vzrostla reálně o 6,6 % a rostla tudíž rychleji než HDP. Daně na produkty po odpočtu dotací na produkty rostly reálně zcela nepatrně. Z odvětví s vysokou váhou se nejvíce zvýšila HPH ve zpracovatelském průmyslu (o 10,8 %) a v obchodě, opravách motorových vozidel a spotřebního zboží (o 10,6 %). Na druhé straně klesla HPH značně v pohostinství a ubytování (o 5,9 %).

- **Na meztiroční zvýšení HDP měl největší vliv čistý vývoz**

Rozklad meztiročního přírůstku HDP za rok 2005 ukazuje, že na výdajové straně vysoce pozitivně působil a naprosto převládající vliv měl zahraniční obchod zbožím a službami, a to nejen svou expanzí, nýbrž i v důsledku snížení tempa přírůstku dovozu. Podstatně méně intenzivní byl vliv výdajů domácností na konečnou spotřebu i výdajů na tvorbu hrubého fixního kapitálu při negativním vlivu tvorby zásob. Na zdrojové straně na vývoj hrubé přidané hodnoty měl zpracovatelský průmysl a obchod a opravy motorových vozidel vysoce pozitivní vliv.

HDP v běžných kupních cenách v roce 2005 dosáhl 2 931,1 mld. Kč, z toho 745,8 mld. Kč ve 4. čtvrtletí, což bylo meztiročně reálně více o 6,0 %, resp. o 6,9 %. Po sezónním očištění se zvýšil HDP ve 4. čtvrtletí ve srovnání se 3. čtvrtletím reálně o 1,9 %. Podstatně méně než HDP se zvýšily výdaje na konečnou spotřebu (reálně o 2,0 %) a stagnovaly výdaje na tvorbu hrubého kapitálu. Spotřebitelské výdaje domácností 1 421,9 mld. Kč v běžných cenách vzrostly reálně o 2,6 % a výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu 773,9 mld. Kč v běžných cenách se reálně zvýšily o 3,7 %. Ze spotřeby domácností se nejvíce zvýšily nákupy bytového vybavení a výdaje spojené s dopravou a z výdajů na tvorbu fixního kapitálu rostly rychleji výdaje na stroje a zařízení než na budovy a stavby. Významnou strukturální změnou tvorby hrubého fixního kapitálu byl pokles výdajů na obydlí (reálně o 2,2 %) a meztiroční zpomalení o 5,8 p. b. Na růst HDP měl čistý vývoz rozhodující pozitivní vliv, když se jeho přírůstek podílel téměř třemi čtvrtinami na přírůstku HDP. Celkový vývoz se meztiročně zvýšil reálně o 11,1 % a rostl rychleji než dovoz. Na větší předstih růstu vývozu před dovozem ve stálých cenách (reálně) než v běžných cenách působily nepříznivé směnné relace, jejichž negativním důsledkem ve formě obchodní ztráty na zahraničních trzích ve výši 47,7 mld. Kč byl podstatně pomalejší růst hrubého domácího důchodu (pouze 4,2 % reálně) než HDP.

- **Zpomalení růstu disponibilního důchodu domácností**

Spotřeba domácností tvoří více než dvě třetiny výdajů na konečnou spotřebu a její meztiroční změna je závislá na hrubém disponibilním důchodu domácností, jehož tvorba 1 521,6 mld. Kč v roce 2005 byla sice meztiročně vyšší o 3,8 %, avšak jeho růst značně zpomalil (o 2,1 p. b.) Výlučný vliv na jeho zvýšení měly prvotní důchody, které vzrostly o 4,4 % a z nich zejména mzdy a platy. Důchody z podnikání a z vlastnictví rostly podstatně pomaleji než před rokem. Důchody z přerozdělení se

značně snížily v důsledku nižšího růstu příjmů než výdajů. Na straně užití mírně rostly výdaje na individuální spotřebu (3,6 %), což vedlo k výraznému růstu hrubých úspor domácností (o 7,2 %), k čemuž značně přispěla i změna podílu domácností na rezervách penzijních fondů. Míra hrubých úspor domácností se tak zvýšila ze 7,54 % v roce 2004 na 7,79 % v roce 2005. To byl rozhodující důvod růstu změny jmění domácností vlivem úspor a kapitálových transferů. Zároveň se zvýšilo čisté pořízení nefinančních aktiv (hmotná akumulace) a čistých půjček (finanční akumulace) o více než třetinu, především předstihem růstu finančních aktiv před růstem finančních pasiv.

- **Zvýšení hrubých úspor domácností**

Podíl výdajů na individuální spotřebu domácností na jejich disponibilním důchodu se mírně snížil (z 93,6 % na 93,4 %). Zvýšení hrubých úspor domácností nastalo značným růstem změny podílu domácností na rezervách penzijních fondů. Růst míry hrubých úspor domácností přispěl ke snížení celkového financování výdajů na tvorbu hrubého kapitálu z vnějších zdrojů.

- **Snížení jednotkových pracovních nákladů**

Na meziroční přírůstek HDP za rok 2005 ve výši 164,8 mld. Kč (v cenách roku 2004) mělo rozhodující vliv (5,05 p. b.) zvýšení souhrnné produktivity práce a v tom větší vliv růstu produkční účinnosti fixních aktiv (3,27 p. b.), zatímco vliv růstu vybavenosti práce naakumulovaným fixním kapitálem z předchozích let byl nižší (1,78 p. b.). Zbývajících 0,95 p. b. vlivu připadlo na zvýšení počtu pracovníků. Jednotkové pracovní náklady se snížily o 0,7 %, když čisté prvotní pracovní důchody pracovníků rostly pomaleji než vytvořený HDP.

Produktivita práce měřená hrubou přidanou hodnotou (bez FISIM) se v roce 2005 meziročně zvýšila o 5,6 % a náročnost HPH na mzdy a platy se nepatrně snížila. Úroveň produktivity práce byla přitom nejvyšší a nejvíce rostla v sekundárním sektoru (o 8,2 %), kde mzdová náročnost výrazně poklesla (o 3,1 %). Nejméně se zvýšila produktivita práce v quartenárním sektoru (o 3,3 %) při růstu mzdové náročnosti o 3,1 %.

- **Pokles podílu hrubých národních konečných výdajů na disponibilních zdrojích**

Vytvořené národohospodářské zdroje k dispozici pro konečné výdaje v běžných cenách 5 004,5 mld. Kč za rok 2005 byly meziročně větší reálně o 5,5 % a rostly pomaleji než HDP. Na straně užití dosáhly hrubé národní konečné výdaje 2 869,7 mld. Kč v běžných cenách, což bylo reálně meziročně více pouze o 0,9 % a rostly tudíž podstatně pomaleji než HDP. Rozhodující vliv na tento vývoj mělo zvýšení výdajů na konečnou spotřebu. Převýšení HDP nad hrubými národními konečnými výdaji se reálně zvýšilo a jejich podíl na celkových konečných výdajích značně poklesl.

- **Domácí nabídka převýšila domácí poptávku**

Úhrnná poptávka a nabídka v běžných cenách 5 005,5 mld. Kč za rok 2005 byla meziročně větší reálně o 6,1 %. Zatímco v předchozím roce domácí efektivní nabídka v běžných cenách byla nepatrně nižší (o 0,5 %) než domácí realizovaná poptávka, v roce 2005 došlo k převýšení o 2,1 %. Domácí nabídka dosáhla 58,6 % z úhrnné nabídky, což bylo více o 0,6 p. b. než před rokem. Meziroční růst domácí poptávky (reálně pouze o 2,5 %) byl značně pomalejší než zvýšení domácí nabídky (reálně o 7,0 %), když největší pozitivní vliv měl pokles tvorby zásob. Vnější poptávka nedosahovala před rokem úrovně vnější nabídky (vše v běžných cenách) o 0,7 %, zatímco v roce 2005 již došlo k převisu o 3,0 %.

- **Růst míry hrubých národních úspor**

Hrubý disponibilní národní důchod v běžných cenách 2 809,7 mld. Kč za rok 2005 byl meziročně vyšší o 195,5 mld. Kč. Rozdíl ve velikosti tohoto přírůstku a přírůstku HDP byl ovlivněn čistými prvotními důchody a čistými běžnými transfery. Hrubé národní úspory 712,9 mld. Kč za rok 2005 byly meziročně větší o 118,2 mld. Kč, což znamená růst míry hrubých úspor z 23,1 % na 25,4 %. Značně se tím snížil převis míry hrubých investic nad mírou hrubých úspor. Záporné saldo národních běžných transakcí bylo tak rovněž podstatně menší a míra financování výdajů na tvorbu hrubého kapitálu z vnějších zdrojů značně poklesla.

- **Téměř stabilní implicitní deflátor**

Souhrnná cenová hladina HDP, měřená implicitním deflátorem, byla v roce 2005 nepatrně nižší před rokem (o 0,1 %), což ve srovnání s meziročním růstem 3,4 % v roce 2004 představuje výraznou změnu. Hlavním důvodem je podstatně větší pokles cen vyváženého (o 2,5 %) než dováženého zboží a služeb (o 0,3 %). Úhrnná

cenová hladina výdajů na konečnou spotřebu vzrostla o 2,3 %, z toho výdajů vlády o 4,9 % a výdajů na tvorbu hrubého kapitálu o 0,3 %.

Výkonnost základních odvětví

- **Předstih růstu tržeb z přímého vývozu před růstem tuzemských tržeb**

Vývoj průmyslové výroby v roce 2005 se vyznačoval zpomalením růstu především v důsledku poklesu konjunktury ve státech eurozóny, kam směřuje značná část vývozu zboží z ČR. Meziročně se za rok 2005 zvýšil ekonomický výkon průmyslu měřený indexem průmyslové produkce o 6,7 % a při vyjádření tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy reálně o 8,1 %, což bylo méně než před rokem o 2,9 p. b., resp. o 1,8 p. b. Zatímco v 1. pololetí byl růst produkce i tržeb nižší, ve 2. pololetí bylo již tempo přírůstků vysoké. Tuzemské tržby rostly sice v běžných cenách o 2,2 p. b. rychleji než tržby z přímého vývozu, avšak pouze díky tomu, že ceny produktů pro domácí trh se zvýšily o 2,7 %, zatímco pro vnější trh klesly o 1,3 %. Tržby z přímého vývozu v běžných cenách se meziročně zvýšily o 6,8 %, což bylo méně, než představoval růst celkového vývozu zboží. Reálně se zvýšily tržby z přímého vývozu o 10,2 % a tuzemské tržby o 7,3 %. I při postupném zpomalování růstu vývozu zboží do států EU, zejména SRN, vývozní zaměření českého průmyslu neoslabuje.

- **Růst strojírenské produkce, zejména dopravních prostředků, měl silný multiplikační efekt na ekonomiku**

Dále se změnila výrobní struktura průmyslu; nejvíce posílil zpracovatelský průmysl a dále oslabil průmysl těžby energetických surovin a výroby energie. Produkce zpracovatelského průmyslu se meziročně zvýšila o 7,5 % a celková těžba nerostných surovin nepatrně vzrostla (o 0,5 %). Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody se snížila o 1,2 %. Ve zpracovatelském průmyslu došlo k výrazným strukturálním pohybům. Ke zvýšení strojírenské produkce nejvíce přispěl mohutný růst výroby dopravních prostředků (o 23,0 %), jakož i výroby a oprav strojů a zařízení (o 14,1 %). Značné bylo i zvýšení produkce s relativně malou váhou – koku a rafinérského zpracování ropy a pryžových a plastových výrobků, které již doplňují nebo i nahrazují hutní a kovodělné výrobky, jejichž produkce se snížila. Výroba elektrických a optických přístrojů se sice zvýšila, avšak její růst výrazně zpomalil. Z hlavních průmyslových seskupení nejméně rostla výroba meziproduktů (o 1,5 %), přičemž značně nadprůměrně se zvýšila výroba pro dlouhodobou spotřebu.

- **Vliv zahraničních podniků se dále zvyšuje**

Tržby podniků pod zahraniční kontrolou za rok 2005 rostly podstatně vyšším tempem přírůstků (reálně 14,9 %) než za průmysl celkem, což znamená, že ve zbývajících podnicích došlo k mírnému poklesu tržeb. Stejně tak tržby zahraničních podniků z přímého vývozu předstihly jejich celkový růst, i když ne tak výrazně.

- **Rozdíl mezi vyšším a nižším růstem prvotních důchodů firem a zaměstnanců značně vzrostl při výrobě elektřiny**

Produktivita práce v průmyslu za rok 2005 se meziročně zvýšila o 8,2 % a výlučně přispěla k růstu tržeb, neboť počet zaměstnanců se nepatrně snížil. Průměrná měsíční nominální mzda vzrostla o 3,3 %. Ve vývoji jednotlivých sekcí došlo však ke značným strukturálním přesunům. V podnicích výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody výrazně rostla produktivita práce a při větším zvýšení průměrné mzdy než za průmysl celkem klesly jejich jednotkové mzdové náklady o 11,3 %. Na druhé straně nepatrné zvýšení produktivity práce při rychlém růstu průměrné mzdy v podnicích nerostných surovin vedlo k růstu jednotkových mzdových nákladů o 4,6 %. Velký rozdíl mezi protichůdným vývojem v těchto dvou sekcích neměl významný vliv na průmysl celkem, neboť v podnicích zpracovatelského průmyslu při růstu produktivity práce o 7,7 % a průměrné mzdy o 4,6 % se snížily jednotkové mzdové náklady o 2,9 %.

- **Růst zahraničních zakázek předbíhá růst přímého vývozu**

Nově uzavřené zakázky ve vybraných odvětvích za rok 2005 byly meziročně vyšší o 7,3 %, z toho ze zahraničí o 9,3 %. Ve srovnání s vývojem v roce 2004 došlo tak k výraznému zpomalení růstu nových zakázek (o 13,8 p. b., resp. o 13,7 p. b.), což v poměru ke zpomalení růstu tržeb z průmyslové činnosti a tržeb z přímého vývozu v běžných cenách (o 6,3 p. b., resp. 12,9 p. b.) při výše uvedeném cenovém pohybu znamená pokles zakázkového krytí průmyslové produkce. Stav zásob práce průmyslové povahy vzhledem k realizaci tržeb se meziročně mírně snížil. Růst nově uzavřených zakázek z tuzemska přitom zrychlil. Ze vztahu mezi vývojem nově uzavřených zakázek a tržbami z průmyslové činnosti je možno vyvodit závěr, že zásoba práce v průmyslu v poměru k výrobnímu potenciálu se snížila.

- **Zrychlení růstu stavební výroby ve 4. čtvrtletí**

Stavební výroba celkem za rok 2005 se zvýšila reálně o 4,2 %, což bylo méně o 5,5 p. b. než před rokem. V průběhu roku její růst výrazně zrychloval. Ve stavebních podnicích s 20 a více zaměstnanci rostla výroba podle dodavatelských smluv za celý rok 2005 reálně o 5,1 %, což bylo méně než před rokem o 3,8 p. b.

- **Výrazné zvýšení prací na nové výstavbě v podnicích inženýrského stavitelství**

Struktura stavebních prací podle dodavatelských smluv se změnila ve prospěch nové výstavby, rekonstrukcí a modernizací, jejichž objem se zvýšil reálně o 6,5 %, když nositelem růstu byly výlučně podniky inženýrského stavitelství (9,6 %), zatímco v podnicích pozemního stavitelství růst zaostával (1,7 %). Pokračoval pokles prací na opravách a údržbě. Z hlediska velikostní struktury růst výroby nejvíce ovlivnily podniky s 1 000 a více zaměstnanci (o 3,6 p. b.).

- **Zásoba stavebních prací na 8,1 měsíce**

Počet vydaných stavebních povolení za rok 2005 se meziročně snížil (o 7,0 %), avšak orientační hodnota staveb se zvýšila (o 3,4 %), takže významně roste hodnota stavebních prací připadajících na jedno stavební povolení. Rozdílně se však vyvíjela na nové výstavbě, kde nepatrně poklesla (o 1,2 %) a na změnách dokončených staveb, kde značně vzrostla (o 33,6 %). Nově uzavřené zakázky stavebních prací v tuzemsku za 248,8 mld. Kč v roce 2005 byly meziročně nižší o 10,1 %, což nejvíce negativně ovlivnily inženýrské stavby, kde došlo k výraznému poklesu. Stav zakázek celkem za 205,4 mld. Kč, z toho v tuzemsku za 194,0 mld. Kč, ke konci roku 2005 byl meziročně nižší o 3,3 %, resp. o 3,6 %, na což měly vliv i změny DPH. Uvedený stav zakázek v tuzemsku představoval zásobu práce na 8,1 měsíce, což je méně než před rokem o celý měsíc.

- **Pokračuje zvolňování tempa růstu bytové výstavby a zvyšování cen nových bytů**

Pro bytovou výstavbu v průběhu roku 2005 bylo charakteristické zpomalení růstu počtu zahájených a zejména dokončených bytů a mírného zrychlení růstu jejich rozestavěnosti, což je především odraz zvětšování převisu nabídky nad poptávkou na trhu s byty. Koeficient plynulosti bytové výstavby za rok 2005 byl meziročně vyšší a na 1 000 dokončených bytů připadlo 1 229 zahájených bytů, což bylo více než v předchozím roce o 1,6 %. Poměr mezi počtem zahájených bytů a stavem jejich rozestavěnosti se mírně snížil. Počet vydaných stavebních povolení pro bytové budovy se meziročně snížil (o 7,5 %) a objem stavebních prací v podnicích pozemního stavitelství, kde se ve značném rozsahu provádí výstavba bytových budov, poklesl jen mírně (o 0,5 %). Počet vydaných stavebních povolení na bytové budovy se přitom snížil o 7,5 %, avšak jejich orientační hodnota vzrostla o 6,3 %. Dlouhodobě rychlejší zvyšování cen nově postavených bytů než růstu cen stavebních prací pokračovalo i v roce 2005. Tuto tendenci potvrzuje nová výstavba bytových budov a průměrná orientační hodnota jedné bytové jednotky. Náklady na pořízení bytu v nové výstavbě v roce 2005 představovaly 8,9násobek čistého ročního průměrného (normovaného) peněžního příjmu cenové domácnosti, což meziročně bylo více o 0,4 roku.

- **Zpomalení růstu tržeb ve službách**

Objem tržeb se ve sledovaných odvětvích služeb za rok 2005 meziročně zvýšil reálně o 3,1 %, což znamená mírně nižší růst než před rokem. Největší roční tempo přírůstku měly podniky vybraných tržních služeb (3,9 %) se značným zrychlením růstu, zejména ve 4. čtvrtletí (5,3 p. b.) Tržby maloobchodu celkem se zvýšily o 3,2 %, což znamená rychlejší růst o 0,8 p. b. než před rokem. Nejpomaleji rostly celoročně tržby v podnicích dopravy a spoju (2,1 % reálně) a jejich zvýšení bylo podstatně menší než v roce 2004 (o 4,1 p. b.).

- **Pokračování poklesu tržeb za ubytování a stravování i růstu tržeb mobilních operátorů**

V jednotlivých odvětvových činnostech služeb byl jejich celoroční vývoj i vývoj podle čtvrtletí pozoruhodný množstvím zvrátů, zrychlováním a značným zpomalováním růstu, což nemohlo souviset jen s kupní silou obyvatelstva a pohybem cenových hladin zboží a služeb. Tržby v motoristickém segmentu se zvýšily reálně o 4,1 % za rok, z toho se mírně snížily za 4. čtvrtletí, což představuje zrychlení růstu o 2,6 p. b., resp. jeho značné zpomalení (o 5,9 %). K tomuto vývoji došlo díky růstu prodeje a oprav motorových vozidel o 4,7 % a pohonných hmot o 3,0 %. V samotném maloobchodě rostly rychleji tržby za prodej nepotravinářského zboží (4,1 %) než za potraviny (3,1 %). Růst tržeb v maloobchodě byl odrazem zvyšování hrubého disponibilního důchodu domácností, objemu spotřebitelských úvěrů a malého růstu spotřebitelských cen. Od druhého pololetí 2004 soustavně klesá objem tržeb za ubytování a stravování, který se nezastavil ani v roce 2005. Za celý rok se snížil reálně o 4,1 %, což ve srovnání s růstem předchozího roku představuje rozdíl 5,5 p. b. Za hlavní příčinu poklesu tržeb v těchto zařízeních je považována změna zákona o DPH. Stejně tak za růstem předchozího roku zaostávají tržby v podnicích dopravy; jejich snížení o 0,8 % bylo způsobeno poklesem objemu tržeb vedlejších a pomocných činností v dopravě o 5,1 %; rozdíl proti loňskému růstu o 10,0 % je důsledkem velkého poklesu prodeje zboží v těchto činnostech. Tržby za služby spoju

se zvýšily o 8,4 %, což byla zásluha telekomunikací, zvláště mobilních operátorů. Tržby poštovních služeb od zvýšení jejich cen soustavně klesají. Podniky vybraných tržních služeb zvýšily za rok 2005 své prodeje díky růstu tržeb z činnosti v oblasti výpočetní techniky (o 5,8 %), i když výkyvy v jejich meziročním vývoji byly neobvykle velké.

- **Značné snížení
hrubé přidané
hodnoty**

Předběžné výsledky souhrnného zemědělského účtu za rok 2005 ukazují na snížení zemědělské, zejména rostlinné produkce, které se dostavilo po mimořádně velké úrodě obilovin v předchozím roce. Ekonomický výkon odvětví zemědělství měřený celkovou produkcí byl v roce 2005 reálně nižší o 4,3 % než před rokem, což rozhodujícím způsobem ovlivnila rostlinná produkce, jejíž objem poklesl o 6,1 %. Celková spotřeba meziproductů se přitom zvýšila reálně o 1,1 %, jejímž důsledkem byl výrazný pokles hrubé přidané hodnoty (o 13,7 %).

Vnější ekonomické vztahy

- **Snížení míry vnější nerovnováhy** Zahraniční ekonomické transakce uskutečněné v roce 2005 vedly ke zlepšení vnější platební bilance pozice ČR. Za rok 2005 byl přebytek finančního účtu nižší a schodek běžného účtu podstatně nižší než před rokem; výrazně vzrostlo jeho krytí operacemi v devizových rezervách a na finančním účtu. Struktura úhrnu zůstatků na třech základních účtech platební bilance, který se mimořádně zvýšil, se značně změnila. Vnější nerovnováha, měřená vzájemným poměrem zůstatků na účtech nebo jejich poměrem k HDP, se významně snížila, k čemuž přispěly především výsledky zbožových operací. Nabídka deviz rostla rychleji než poptávka po devizách.
- **Zvýšení krytí výdajů příjmy na běžném účtu** Schodek běžného účtu platební bilance 61,7 mld. Kč za rok 2005 byl meziročně menší o značných 105,7 mld. Kč a byl výsledkem rychleji rostoucího inkasa než plateb. Krytí výdajů příjmy se meziročně výrazně zvýšilo. V poměru k HDP představoval uvedený schodek 2,1 %, což bylo méně než před rokem o 4,1 p. b. Největší kladný vliv na běžný účet a na jeho změnu měl zahraniční obchod zbožím. Při posilování devizového kurzu CZK, i když v průběhu roku mírně slábnoucímu, ve vztahu k USD dosáhl vývoz zboží 1 875,2 mld. Kč a dovoz zboží 1 834,9 mld. Kč, což bylo meziročně více o 8,9 %, resp. o 4,9 %, přičemž došlo k výraznému zpomalení růstu. Dosažený přebytek vývozu nad dovozem 40,3 mld. Kč ve srovnání se schodkem v roce 2004 byl větší o značných 66,8 mld. Kč. Nejvíce k tomu přispěl obchod se stroji a dopravními prostředky, když meziročně se vývoz zvýšil o 9,1 % a dovoz se nepatrně snížil, čímž aktívum 217,0 mld. Kč za rok 2005 bylo vyšší o 80,8 mld. Kč než v roce 2004. Ve skupině tržních výrobků tříděných hlavně podle materiálu se přebytek zvýšil z 27,8 mld. Kč na 34,1 mld. Kč. Výrazné zlepšení (o 5,9 mld. Kč) – z vyššího do nižšího pasiva – nastalo ve skupině chemikálií a příbuzných výrobků. Na druhé straně značné zdražení dovážených nerostných surovin vedlo k tomu, že dovoz minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů převýšil jejich vývoz o 112,4 mld. Kč, čímž bylo pasívum meziročně vyšší o 40,2 mld. Kč. Bilance služeb byla přebytková v rozsahu 19,4 mld. Kč a ten byl vyšší než před rokem o 6,9 mld. Kč. Bilance výnosů byla hluboce schodková (142,3 mld. Kč), schodek byl sice meziročně menší o 15,5 mld. Kč, avšak měl nepříznivý dopad na čisté prvotní důchody nerezidentům, které zkracovaly hrubý disponibilní důchod. Bilance běžných převodů přispěla kladně k zůstatku na běžném účtu i k jeho změně.
- **O přebytku finančního účtu rozhodly PZI** Přebytek finančního účtu platební bilance 137,9 mld. Kč za rok 2005 byl meziročně menší o 45,7 mld. Kč, k čemuž vedlo snížení transakcí v pasivech i v aktivech. V poměru k HDP dosáhl uvedený přebytek 4,7 %, což bylo méně než před rokem o 0,5 p. b. Čistý příliv přímých zahraničních investic (242,7 mld. Kč) byl meziročně větší o výrazných 140,9 mld. Kč a v podstatě rozhodl o souhrnném výsledku transakcí v aktivech a pasivech. Meziroční pokles portfoliových investic (131,4 mld. Kč) byl příznačný v situaci, kdy úrokové sazby nejsou zdrojem mimořádných zisků.
- **Stav devizových rezerv v poměru k HDP 24,8 %** Změna devizových rezerv zaznamenaná v platební bilanci za rok 2005 (jejich růst 92,9 mld. Kč) byla meziročně větší o 86,1 mld. Kč a v poměru k HDP dosáhla 3,2 %, tj. o 3,0 p. b. více než před rokem. Stav devizových rezerv České národní banky 726,7 mld. Kč ke konci roku 2005 byl větší o 90,5 mld. Kč, tj. o 14,2 % než před rokem, což po jejich poklesu v roce 2004 představovalo výrazné zrychlení růstu. Uvedený stav devizových rezerv by stačil pokrýt dovoz zboží na 4,8 měsíce, což bylo více o 8,7 % než před rokem. K tomu přispělo i posílení české koruny na devizovém trhu.
- **Koruna sílí, vývozci jsou znepokojeni** Nominální devizový kurz 29,784 CZK za EUR a 23,947 CZK za USD v průměru za rok 2005 se v jeho průběhu vyvíjel zcela rozdílně ve vztahu k oběma měnám. Česká koruna meziročně zhodnotila zhruba stejně vůči těmto měnám – o 7,1 % vůči euru a o 7,3 % vůči americkému dolaru, na což měly významný vliv vnější transakce ve zboží, zejména zvýšení přebytku vývozu nad dovozem. Tempo (míra) zhodnocování koruny se však ve vztahu k euru zrychlovalo a ve vztahu k dolaru zpomalovalo. Podle stavu na konci roku 2005 ve srovnání s koncem roku 2004 CZK vůči EUR posílila o 5,0 % a vůči USD oslabilo o 9,0 %.

Ceny

- **Zvětšování rozdílů v pohybu cen**

Vývoj míry inflace v průběhu roku 2005 byl nerovnoměrný a za celkovým meziročním zvýšením úhrnné hladiny spotřebitelských cen, jakož i celoročním zpomalením růstu se skrývají v jednotlivých měsících menší i větší odchylky od průměru. Zvýšení hladiny spotřebitelských cen o 1,9 % za rok 2005 bylo ve srovnání s předchozím rokem nižší o 0,9 p. b. Stejně jako v roce 2004 rychleji rostly ceny tržních služeb (3,7 %) než ceny zboží (0,8 %), i když tempo předstihu bylo nepatrně nižší. V průběhu roku 2005 se zvyšování celkové cenové hladiny zrychlovalo a ve 4. čtvrtletí již dosáhl růst 2,4 %, což však bylo přitom méně než před rokem o 0,7 p. b. K největšímu zpomalení růstu došlo ve 3. čtvrtletí (o 1,3 p. b.). Z jednotlivých měsíců se cenová hladina zvýšila nejvíce v říjnu (o 2,6 %) a nejméně v květnu (o 1,3 %). Po celý rok 2005 bylo příznačné, že rozdíly v cenových pohybech podle oddílů se značně zvětšovaly (od poklesu cen o 5,3 % v odívání a obuvi po růst cen o 7,6 % ve službách pošt a telekomunikací). Vývoj cen v hlavních seskupeních i v jednotlivých oddílech byl značně odlišný, takže meziročně se ceny bez sezónního zboží zvýšily o 2,0 % a ceny sezónního zboží poklesly o 2,6 %. Celkový index bez zboží s administrativními cenami ukazuje na růst o 0,7 %, přičemž zboží s administrativními cenami zdražilo o 5,8 %. Bez cen topných olejů, pohonných hmot a olejů, které vzrostly o 6,8 %, se celkové ceny zvýšily o 1,7 %.

- **Výrazný růst cen zemního plynu**

Z jednotlivých oddílů největší změny nastaly v oddíle pošty a telekomunikace, kde ceny ve 4. čtvrtletí vzrostly o 14,1 %, aby celoroční růst 7,6 % byl výrazně nižší než před rokem. Největší vliv na meziroční zvýšení spotřebitelských cen měly ceny bydlení, vody, energie a paliva, které vzrostly o 4,1 % a z nich výrazně zejména ceny zemního plynu (o 12,9 %). K dalším významným vlivům na růst celkové cenové hladiny patří již zmíněné zvýšení cen poštovních služeb a telekomunikací a cen dopravy zejména ve 4. čtvrtletí.

- **Změna inflačního diferenciálu**

Inflační diferenciál (0,6 p. b.) z roku 2004, když průměrná roční míra HICP dosáhla 2,0 % ve státech EU-15 a 2,6 % v ČR, se otočil na 0,5 p. b. při růstu spotřebitelských cen o 2,1 %, resp. o 1,6 %, takže cenové hladiny EU a ČR se vzdálily.

- **Snižování cenové parity mezi živočišnými a rostlinnými výrobky**

Ceny zemědělských výrobců se za rok 2005 snížily o 9,2 % a rozdíl ve srovnání s loňským růstem představoval 17,3 p. b. Výlučný vliv na snížení měly ceny rostlinných výrobků, které poklesly o 25,0 %, neboť ceny živočišných výrobků nepatrně rostly (o 0,4 %). Ve výrobové struktuře měly největší vliv na pokles cen rostlinných výrobků ceny obilovin a brambor a na růst cen živočišných výrobků ceny jatečního skotu. Cenová parita mezi vývojem cen živočišných a rostlinných výrobků se postupně snižovala od 1,824 v 1. čtvrtletí na 1,073 ve 4. čtvrtletí.

- **Stabilně vysoký růst cen elektřiny a plynu**

Ceny průmyslových výrobců byly za rok 2005 vyšší o 3,0 % a jejich meziroční růst se zpomalil o 2,7 p. b. Ceny nerostných surovin i elektřiny, plynu a vody značně rostly a byly meziročně vyšší o 13,4 %. Růst cen výrobků zpracovatelského průmyslu byl menší (2,0 % za rok) a postupně výrazně zpomaloval a ve 4. čtvrtletí již došlo k jejich poklesu o 1,3 %. V časovém horizontu byly cenové změny některých výrobků stabilní a nepatrné (např. stroje a zařízení), avšak u mnoha dalších výrobků docházelo k velkým výkyvům v jednotlivých čtvrtletích. Ve struktuře podle hlavních průmyslových skupin se nejvíce zvýšily ceny energie (o 10,5 %), takže úhrnná cenová hladina bez cen energie se zvýšila pouze o 1,2 %. V průběhu roku značně zpomaloval růst cen meziproductů.

- **Cenové hladiny se vzdalují**

Cenový diferenciál mezi růstem cen průmyslových výrobců ČR a ve státech EU-15 se znova otočil, neboť ceny v EU-15 se v roce 2005 zvýšily více než v ČR o 3,3 p. b. a jejich meziroční růst značně zrychlil. Cenové hladiny tohoto ekonomického seskupení a ČR se tak znova vzdálily.

- **Vliv cen průmyslových výrobců na ceny vstupů ve stavebnictví**

Ceny stavebních prací za rok 2005 se meziročně zvýšily o 3,0 %, z toho za 4. čtvrtletí o 2,6 % a jejich roční růst byl nižší o 0,7 p. b. než před rokem. Růst se zpomalil především ve 2. polovině roku, což byl odraz snižujícího se růstu až poklesu cen průmyslových výrobců. Přitom v 1. čtvrtletí ještě zrychloval. Nepatrně rozdílný byl vývoj v jednotlivých druzích stavebních prací; více rostly na nové výstavbě a

rekonstrukcích než na opravách a údržbě a o málo více v pozemním než v inženýrském stavitelství. Růst cen materiálů a výrobků spotřebovaných ve stavebnictví byl za celý rok téměř shodný s cenami provedených stavebních prací, avšak v důsledku snižování v navazujících cenových okruzích klesaly již mírně ve 4. čtvrtletí ceny materiálových vstupů stavebních děl.

- **Zrychlování růstu cen tržních služeb**

Ceny tržních služeb pro podnikatelskou sféru se meziročně za rok 2005 zvýšily o 1,9 %, z toho ve 4. čtvrtletí o 2,3 %; jejich růst byl rovněž pomalejší než v předchozím roce. V průběhu roku se však růst pozvolna zrychloval, což byl opačný vývoj než v průmyslu a stavebnictví. Pohyb cen tržních služeb byl mnohdy protisměrný a velmi rozmanitý; týká se to např. značného růstu cen státních poštovních služeb a poklesu cen za provoz mobilních telefonních služeb. Rostly rovněž ceny v peněžnictví (o 2,8 %) a podnikatelských služeb a služeb v oblasti nemovitostí (o 1,9 %).

- **Nepříznivý účinek směnných relací**

Vnější ekonomické vztahy, které představovaly klíčovou situaci vývoje české ekonomiky, byly v roce 2005 mimořádně ovlivněny pohybem cen zboží v zahraničním obchodě a změnami reálných směnných relací. Ceny zahraničního obchodu v průběhu roku (v korunovém vyjádření) se vyvíjely v souladu se zhoršením komparativního postavení ČR na vyspělých evropských trzích; postupně vývozní ceny zpomalovaly růst až k poklesu a dovozní ceny zpomalovaly pokles až k růstu. Rozdíl v cenových pohybech dosáhl u vývozu 4,3 p. b. (od 1,1 % po -3,2 %) a u dovozu 4,8 p. b. (od -1,9 % po 2,9 %). V úhrnu za celý rok vývoz zlevnil a dovoz zdražil při celkovém posílení CZK vůči měnám, v nichž se obchodovalo. Za rok 2005 meziročně poklesly ceny vývozu o 1,4 %, což po jejich růstu v roce 2004 znamená výraznou změnu (5,1 p. b.) a ceny dovozu se nepatrně zvýšily (o 0,3 %), přičemž růst zpomalil o 1,3 p. b. Směnné relace tak byly nepříznivé (98,3 %) a horší než před rokem o 3,8 p. b. Na pokles cen vývozu mělo největší vliv zlevnění strojů a dopravních prostředků o 4,0 %, i když postupně pokles zpomaloval. Značně přitom zdražily nerostná paliva a maziva (o 16,5 %), i když postupně růst cen zpomalil na 8,4 % ve 4. čtvrtletí. Na straně dovozu byl cenový pohyb obdobný; zejména ceny strojů a dopravních prostředků klesly zcela stejně (o 4,0 %), avšak ceny nerostných paliv a maziva rostly více (o 29,2 %), čímž směnné relace (90,2 %) byly v této skupině horší o značných 22,6 p. b. než v roce 2004.

- **Předstih růstu světových cen před dovozními cenami vzrostl**

Světové ceny vybraných komodit průmyslových surovin a potravin v roce 2005 meziročně vzrostly o 38,3 %, což bylo více než před rokem o 19,4 p. b. V důsledku toho poměr mezi růstem světových cen a cen českého dovozu 1,170 z roku 2004 se zvýšil na 1,379 v roce 2005. Nejvíce zvýšení světových cen ovlivnilo zdražení ropy (růst o 45,1 %) a zemního plynu (růst o 47,9 %).

Trh práce

- **Mírné snížení nerovnováhy na trhu práce při zpomaleném zvyšování mezd**

V souladu se zvyšováním ekonomické výkonnosti základních odvětví pokračoval růst zaměstnanosti a pokles nezaměstnanosti, takže strukturální nesoulad mezi vyšší nabídkou a nižší poptávkou na trhu práce se mírně zmenšil. Zvyšování produkce nefinančních podniků pozitivně působilo i na změny v dlouhodobé nezaměstnanosti, která se absolutně nepatrně snížila, i když nadále zůstává značně vysoká. Průměrná měsíční mzda zaměstnanců se zvyšovala, přičemž její růst zpomalil a nevytvářel žádné nebezpečí ve vztahu k inflaci nebo k měnovému vývoji.
- **Při růstu počtu zaměstnaných strukturální změny v jejich postavení**

Průměrný počet zaměstnaných osob 4 764,0 tis. za rok 2005 podle výsledku VŠPS byl meziročně vyšší o 1,2 %, což ve srovnání s poklesem v roce 2004 znamenalo zrychlení růstu o 1,8 p. b. Průměrná míra zaměstnanosti 54,7 % (osoby ve věku 15 let a starší) se meziročně zvýšila o 0,4 p. b. a průměrná míra ekonomické aktivity 59,4 % byla ve srovnání s předchozím rokem nepatrně větší (o 0,2 p. b.). Ve struktuře zaměstnanosti došlo k výrazným změnám v důsledku poklesu počtu podnikatelů vč. pomáhajících rodinných příslušníků, z nichž se část přesunula do zaměstnanců vč. členů produkčních družstev. Jejich průměrný počet 3 979,4 tis. osob za rok 2005 byl meziročně vyšší o 2,3 %.
- **Pokles počtu nezaměstnaných ...**

Průměrný počet nezaměstnaných osob 410,2 tis. byl v roce 2005 meziročně nižší o 3,7 %, což po nadměrném růstu v předchozím roce znamená výraznou pozitivní změnu. Mezi nezaměstnanými osobami převládají ženy, avšak jejich počet se snížil, i když snížení nebylo tak výrazné jako v mužské složce populace. Průměrná míra nezaměstnanosti 7,9 % za rok 2005 (osoby ve věku 15 let a starší) se meziročně snížila o 0,5 p. b.
- **... i neaktivních zájemců o práci**

Počet ekonomicky neaktivních osob, které představují potenciální pracovní rezervu (osoby nepracující a aktivně práci nehledající – podle ILO nejsou nezaměstnaní – avšak při zjišťování uvádějí, že by chtěli pracovat), se meziročně snížil. Úbytek ovlivnil i pokles podílu ekonomicky neaktivních v celé skupině 15letých. Vysoký počet těchto zájemců je mezi studenty a důchodci.
- **Podíl celkových mezd v poměru k HDP se mírně zvýšil**

Celkový úhrn vyplacených mezd za rok 2005 v ekonomických subjektech s více než 20 zaměstnanci byl podle statistiky práce meziročně vyšší o 6,4 % a jejich růst zrychlil o 0,7 p. b. v důsledku výrazné změny vztahu mezi vývojem průměrné mzdy a počtem zaměstnanců. Na uvedeném zvýšení mezd se z necelých devíti desetin podílel růst hrubé měsíční průměrné mzdy a zbytek vlivu připadl na růst počtu zaměstnanců. V poměru k HDP v běžných cenách se mzdový úhrn jen mírně zvýšil (z 25,0 % v roce 2004 na 25,1 % v roce 2005). V různých sekcích odvětvové činnosti je relativní význam mezd velice rozdílný jednak pokud jde o jejich vztah k hrubé přidané hodnotě, tak i o jejich vliv na změnu cenové úrovně. Od vztahu mezi celkovou změnou průměrné mzdy a změnou produktivity práce se značněji liší jejich poměry v odvětvových ekonomických činnostech.
- **Hrubá měsíční mzda se zvýšila ...**

Hrubá měsíční průměrná nominální mzda 19 030 Kč (na fyzickou osobu) za rok 2005 byla meziročně vyšší o 5,5 %, její růst se zpomalil o 1,1 p. b. Přitom sezónně očištěná průměrná mzda se mezičtvrtletně ve 4. čtvrtletí zvýšila o 1,4 %. Průměrná mzda vzrostla více v nepodnikatelské (6,7 %) než v podnikatelské sféře (5,2 %), přičemž rozdíl v její absolutní úrovni se již značně snížil; byla vyšší pouze o 0,5 % v podnikatelské (19 053 Kč) než v nepodnikatelské sféře (18 954 Kč), přičemž převýšení se meziročně zmenšilo o 255 Kč. Reálně se průměrná měsíční mzda zvýšila o 3,5 %, tj. méně než před rokem o 0,2 p. b..
- **... při rostoucí diferenciaci**

Absolutní rozdíl mezi odvětvovou nejvyšší (37 406 Kč ve finančním zprostředkování) a nejnižší průměrnou měsíční mzdou (13 393 Kč v ubytování a stravování) za rok 2005 dosáhl 24 013 Kč a byl větší než před rokem o 1 585 Kč. I celková meziodvětvová mzdová diferenciaci se zvětšila, když variační koeficient průměrných mezd 35,1 % meziročně vzrostl o 1,7 p. b. K růstu diferenciaci došlo jak rozdílným zvyšováním průměrné mzdy, tak i rozdílným pohybem zaměstnanců.

Peněžní zásoba

- **Roční míry růstu M_2 se snižovaly**

Stav celkové zásoby peněz (M_2) 1 992,0 mld. Kč na konci roku 2005 byl meziročně vyšší o 8,0 % a rostl rychleji než HDP. Roční míry přírůstku i meziroční změny peněžní zásoby se v průběhu roku postupně snižovaly a průměrný stav M_2 se zvětšil o 5,3 % při růstu HDP v běžných cenách o 5,9 %. Vzájemný poměr průměrného stavu M_2 a HDP v roce 2005 se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 0,4 p. b. na 65,0 %. Na obsluhu vytvořené produkce a hrubé přidané hodnoty bylo tudíž potřeba méně peněz a důchodová rychlost obrátu peněžní zásoby se zvýšila. Na straně aktiv dále rostl podíl čistých zahraničních aktiv (54,6 % z celku) a na straně pasiv se zvýšil podíl transakčních peněz na M_2 (54,6 %), což potvrzuje tendenci k preferenci likvidity.

- **Růst zahraničních a pokles domácích aktiv**

Na poptávkové straně měla na meziroční vývoj M_2 pozitivní vliv čistá zahraniční aktiva (11,5 p. b.), která se výrazně zvýšila (o 24,7 %) a jejich růst zrychlil o 19,6 p. b. Negativně na vývoj M_2 působila čistá domácí aktiva (3,5 p. b.), která se snížila o 6,6 %. Celkový stav domácích úvěrů nepatrně vzrostl (o 1,7 %) a podle institucionálních sektorů se vyvíjel výrazně rozdílně; úvěry nefinančním podnikům a domácnostem rostly o 2,0 % a čistý úvěr vládě se snížil o 61,5 %. Již druhým rokem se úvěry domácnostem zvyšují mimořádně velkým tempem (32,7 % a 32,5 %). Ostatní čisté položky (vč. CP a kapitálu) byly vyšší o 24,1 % a působily negativně na vývoj čistých domácích aktiv.

- **Větší zvýšení peněz než quasi peněz**

Na nabídkové straně pozitivně působily na meziroční vývoj M_2 podstatně více transakční peníze (6,8 p.b.), které se zvýšily o 13,0 % než quasi peníze (1,2 p. b.) s růstem 2,6 %. Roční míra růstu oběživa se sice v průběhu roku mírně snižovala, nicméně meziroční zvýšení stavu na konci roku o 11,4 % představovalo značné zrychlení růstu. Průměrný stav oběživa se zvýšil v roce 2005 téměř stejným tempem přírůstku jako před rokem (8,7 % a 8,4 %) a rostl rychleji než HDP v běžných cenách. Jeho poměr k HDP 8,6 % byl meziročně vyšší o 0,2 p.b., takže rychlost hotovosti nacházející se v rukou domácností případně nefinančních podniků se snížila. Zatímco vklady s dohodnutou splatností mírně poklesly, vklady s výpovědní lhůtou se zvýšily o 12,7 % a vývoj quasi peněz měl rozhodující vliv.

- **Finanční pozice domácností se zhoršila**

Koncem roku 2005 byl celkový stav vkladů domácností vyšší než celkový stav úvěrů domácnostem o 704,4 mld. Kč, což však bylo méně o 44,4 mld. Kč než před rokem. Aktivní finanční pozice domácností se v důsledku růstu jejich úvěrové zadluženosti snížila o 5,9 %.

Státní rozpočet

- **Schodek státního rozpočtu byl meziročně podstatně nižší**

V roce 2005 rostly rychleji skutečné příjmy než skutečné výdaje o 5,7 p. b., zatímco státní rozpočet počítal s předstihem pouze 1,9 p. b. Hospodaření státního rozpočtu za rok 2005 skončilo schodkem 56,3 mld. Kč, což je meziročně lepší výsledek o 37,3 mld. Kč. Uvedený schodek byl zároveň nižší o 27,2 mld. Kč, než bylo předpokládáno ve schváleném rozpočtu na rok 2005. V poměru k HDP v běžných cenách schodek poklesl z 3,4 % v roce 2004 na 1,9 % v roce 2005. Na příznivější než rozpočtovaný výsledek hospodaření mělo větší vliv plnění rozpočtových příjmů než rozpočtových výdajů (105,0 %, resp. 101,6 %). Roční výsledky rozpočtového hospodaření ukazují vývojovou rozkolísanost na výdajové straně, přičemž rytmus vývoje příjmů byl pravidelný, což odpovídalo hospodářským výsledkům nefinančních podniků a platbám daňových poplatníků do státního rozpočtu. Poměr mezi financováním rozpočtového schodku z tuzemska a ze zahraničí (40,5 % k 59,5 % v roce 2004 se změnil na 30,5 % k 69,5 % v roce 2005.

- **Rozpočtové plnění příjmů 105,1 %**

Celkové příjmy 866,5 mld. Kč za rok 2005 byly meziročně vyšší o 12,6 % a jejich růst se zrychlil o 2,6 p. b. Rozpočtové plnění příjmů bylo podstatně lepší než před rokem, což souviselo se zvýšeným výkonem ekonomiky, zejména s vytvořenými zdroji (hrubé přidané hodnoty). V poměru k HDP dosáhly uvedené příjmy 29,6 %, což bylo meziročně více o 1,8 p. b. Na růst celkových příjmů měly největší vliv (7,0 p. b.) daňové příjmy (771,6 mld. Kč), které se zvýšily o 7,5 %, přičemž nebylo dosaženo rozpočtu o 0,6 %. Z nich o 7,9 % rostly daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů (195,0 mld. Kč) při vyšším plnění rozpočtu (o 1,8 %). Zcela neočekávaně na růst celkových příjmů měly značný vliv (6,4 p. b.) přijaté dotace (67,8 mld. Kč), které se zvýšily 3,6násobně. Nedaňové příjmy se dosti snížily (o 17,1 %) a pohyb kapitálových příjmů byl zanedbatelný.

- **Rozpočtové plnění výdajů 101,6 %**

Celkové výdaje 922,8 mld. Kč za rok 2005 byly meziročně vyšší o 6,9 % a jejich růst jen nepatrně zrychlil (o 0,2 p. b.), přičemž rozpočtové plnění výdajů bylo vyšší než před rokem. V poměru k HDP dosáhly uvedené výdaje 31,5 %, což bylo meziročně více pouze o 0,3 p. b. Nejvíce ovlivnily růst celkových výdajů běžné výdaje (5,5 p. b.), jejichž hodnota (843,8 mld. Kč) se meziročně zvýšila o 6,0 % a o 1,2 % přesáhla rozpočet. Z nich nejvíce rostly (o 7,4 %) výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojištění, i když byly nižší o 1,5 %, než bylo předpokládáno v rozpočtu. Neinvestiční transfery obyvatelstvu (346,6 mld. Kč) byly o 4,2 % vyšší než před rokem a nepatrně nižší (o 0,2 %) než rozpočtované. Kapitálové výdaje (79,0 mld. Kč) se výrazně zvýšily (o 18,4 %), přesáhly rozpočet o 5,9 % a na růst celkových výdajů měly vliv 1,4 p. b.

- **Zmenšení rozdílu mezi inkasem a platbami**

Rozdíl mezi vyšším vybraným pojistným na důchodové pojištění a nižšími vyplacenými důchody se v roce 2005 meziročně zmenšil, i když státní rozpočet předpokládal jeho zvětšení. Poměr mezi celkovým inkasem pojistného na sociální zabezpečení včetně příspěvků na SPZ a sociálními dávkami se změnil z 93,6 % v roce 2004 na 95,5 % v roce 2005.

Zdroje dat: ČSÚ, MF ČR, ČNB, MPSV, propočty ČSÚ.

Poslední informace ze zdrojů ČSÚ uváděné v této zprávě pocházejí ze dne 13. 3. 2006. Zpráva vycházela z měsíčních statistických údajů odvětvových statistik a ze čtvrtletních odhadů HDP.

Tab. č. 1 Měsíční makroekonomické ukazatele

	Měsíce 2005												2006
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.
Spotřebitelské ceny ¹⁾ , v %, r/r	1,7	1,7	1,5	1,6	1,3	1,8	1,7	1,7	2,2	2,6	2,4	2,2	2,9
Ceny průmyslových výrobců ¹⁾ , v %, r/r	7,2	7,1	6,4	5,6	4,0	2,7	2,0	1,1	1,0	0,3	0,0	-0,3	0,3
Vývoz zboží ¹⁾ , v %, r/r	30,0	12,7	8,9	4,1	0,7	6,4	3,1	14,4	7,0	6,9	9,0	10,4	11,2
Dovoz zboží ¹⁾ , v %, r/r	19,1	11,3	1,6	-2,5	-2,7	1,2	-1,5	14,4	6,1	4,4	7,7	5,9	12,8
Obchodní bilance, v mld. Kč	11,9	7,0	7,3	-0,7	5,8	9,4	-1,0	-3,8	4,0	2,2	2,5	-4,1	11,2
Míra registrované nezaměstnanosti ²⁾	9,8	9,6	9,4	8,9	8,6	8,6	8,8	8,9	8,8	8,5	8,4	8,9	9,2
Průmyslová produkce ¹⁾ , v %, r/r	8,6	3,6	0,2	6,4	6,3	7,1	5,1	8,8	8,6	8,1	10,1	6,9	15,1
Stavební práce ¹⁾ , reálně v %, r/r	14,2	3,8	-16,0	-29,5	29,4	22,0	8,4	6,5	9,4	13,9	6,6	8,6	-1,2

Pramen: ČSÚ, MPSV

¹⁾ meziroční změna²⁾ podíl počtu nezaměstnaných registrovaných na úřadech práce k úhrnu pracovních sil v %

Tab. č. 2 Vybrané čtvrtletní makroekonomické ukazatele

		2004				2005			
		1. Q	2. Q	3. Q	4. Q	1. Q	2. Q	3. Q	4. Q
Hrubý domácí produkt	v mld. Kč, běž. ceny	646,8	709,6	707,7	703,6	689,2	749,1	747,0	745,8
Hrubý domácí produkt	reálně, v %, r/r	4,0	4,8	4,9	5,0	5,3	5,8	5,8	6,9
Konečná spotřeba	reálně, v %, r/r	1,9	2,2	1,1	0,7	1,0	2,2	3,4	1,6
z toho: spotřeba domácností	reálně, v %, r/r	4,1	3,2	3,0	2,8	2,1	2,8	2,9	2,6
Tvorba hrubého kapitálu	reálně, v %, r/r	10,6	9,7	8,2	2,8	-0,4	-2,5	-0,4	4,5
z toho: fixního	reálně, v %, r/r	7,4	5,2	5,0	3,9	3,0	3,3	4,3	4,2
Vývoz zboží a služeb	reálně, v %, r/r	10,7	29,1	22,7	22,6	17,5	6,5	11,3	10,4
Dovoz zboží a služeb	reálně, v %, r/r	10,9	27,7	18,9	15,9	10,4	-0,4	6,1	4,4
Čistý vývoz k HDP	v % z běžných cen	0,5	-0,3	-0,7	-1,3	4,4	2,9	0,8	0,4
Běžný účet k HDP	v % z běžných cen	-2,3	-6,1	-9,5	-6,0	2,7	-3,9	-4,1	-2,8
Finanční účet k HDP	v % z běžných cen	0,7	6,7	7,3	11,3	-1,4	13,7	4,0	2,0
Saldo stát. rozpočtu k HDP	v % z běžných cen	-1,2	-5,9	1,3	-7,5	1,2	-0,6	2,9	-11,0